

Briga o zdravlju u urbanim planovima općine Sveti Križ Začretje

Slijedom razvoja čovječanstva u 19. i 20. st. došlo je do nagle industrijalizacije, iskorištavanja prirodnih bogatstava zemlje, prenapučenosti gradova i zagađenja okoliša. Posljedice toga doslovno su natjerale ljude da se počnu baviti unapređenjem i očuvanjem zdravlja kroz humano planiranje. Primjer »kulturnog mjesta poželjnog za život«, kako se čuje u svakodnevnom govoru, jest općina Sveti Križ Začretje. Još 1850. godine u mjestu je izgrađen i danas dojmljiv trg, s ciljem da Sveti Križ bude najurbanija cjelina u Zagorju. Kako ga je, srećom ili nesrećom, između dva svjetska rata i kasnije, zaobišla industrijalizacija, ostala je sačuvana priroda, tradicijska kultura i uz to vezan način života.

Kako uskladiti neumoljiv napredak općine i negativne posljedice civilizacije s potrebom očuvanja ljudskoga zdravlja u lokalnoj zajednici?

O tome je govorio mještаниn i stručnjak za urbanističke planove uređenja Božidar Gorički, dipl. ing. arh., na tribini koju je organizirala Zagorska liga za borbu protiv raka, Inicijativa za promicanje dostojanstva i kvalitete života Sveti Križ Začretje.

Satelitska snimka općine, odnosno, geografske, prostorne i reljefne karakteristike, upućuje na njezine prirodne zakonitosti širenja. Tako je razumljivo da se stambena zona smještava na zapad, s obzirom na kretanje sunca i ljudsku potrebu da nakon posla, kad čovjek dođe kući, ima dovoljno dnevnoga svjetla i sunca. Također, iz snimke je evidentno da je južna zona općine, najudaljenija od samoga naselja, reljefom pogodna za razvoj industrije. Za svaku je zajednicu važna industrija, ali u Svetom Križu potiču takozvanu »čistu industriju«, i to u strogo omeđenoj industrijskoj zoni. Pri tome prate drže li se investitori obveza iz dobivenih dozvola, upozoravaju na nekulturno gospodarenje otpadom, a u skorije vrijeme namjerava se industrijski razvoj popratiti i specifičnom infrastrukturom – izgradnjom kolektora.

Ocijenjeno je da će ovakav industrijski razvoj omogućiti povećanje općinskog proračuna sredstvima koja će se koristiti za poboljšanje uvjeta života stanovništva cijele općine, a u početku najviše u samom Svetom Križu. Njegova stambena zona nesmetano se širi prema zapadu, omogućava naseljavanje još

tisuću stanovnika i izgradnju obiteljskih kuća s okućnicama. Prema mišljenju arh. Goričkog, za sada je najvažnije da se razmjesti prometnica koja prolazi središnjim trgom. Također, s obzirom na to da je iz satelitske snimke općine vidljivo da je okružena prometnicama, svakako valja inzistirati da koncesionari uz njih postavljaju eliminatoru buke.

Komputerskom simulacijom dovršene industrijske zone prikazani su zasađeni drveći uz takozvanu industrijsku cestu, a industrijski objekti uljepšani su ukrasnim grmljem i cvijećem, o čemu, naravno, treba voditi računa komunalna općinska služba. Planirano je da Sveti Križ uskoro dobije čak tri parka, od kojih je jedan ukupne površine veće nego svi sadašnji zagorski parkovi.

Prema zamisli arh. Goričkog, u središtu mjesta, u blizini parkova i škole, nalazi se dovoljno prostora za izgradnju vrtića, knjižnice i objekata sličnoga sadržaja. Iskustva velegradova u svijetu pokazuju nam da se u njihovim središtima osnivaju znanstvene institucije, a Sveti Križ svojim urbanističkim planovima i za to ostavlja mogućnost.

Sjeverni dio općine zauzima oko 450.000 četvornih metara zemlje oko izvorišta tople vode, gdje se predviđa izgradnja privatnih bolnica i lječilišta, odnosno, razvoj zdravstvenog turizma.

Osim planske i ekološki prihvatljive izgradnje stambene, industrijske i turističke zone Svetog Križa, potrebno je održavati, pa i obnavljati, objekte koji su primjerci hrvatske arhitekture, bilo današnje, bilo tradicijske.

Tako osnovna škola Sveti križ Začretje spada u najljepša zdanja suvremene hrvatske arhitekture, nagrađivana i zaštićena. Uz zanimljiv vinski podrum, galeriju Ivana Lovrenčića, poznatu kao žitnicu, postoji inicijativa za postavljanjem mlina na obližnjem potoku, gdje je i nekada bio, kako bi se vratio dašak prošlosti.

Diskusija koja se razvila među sudionicima tribine iskristalizirala je stav da je u funkciji zdravlja stanovništva obveza lokalne zajednice utvrditi jasne propise i pravila vezana za održivost urbanističkoga plana uređenja, kao i mehanizme za njihovo provođenje. Također, jačanje građanske odgovornosti i inicijative, garancija je da će odluke i aktivnosti koje danas provodimo osigurati zdrav život generacijama koje dolaze.

Božidar Gorički, dipl. ing. arh.

AMG Studio, Sveti Križ Začretje
Zagorska liga za borbu protiv raka, Inicijativa za dostojanstven i kvalitetniji život Sveti Križ Začretje

